

LBRIS

We know
books

JAVIER CERCAS

TERRA ALTA

Traducere din limba spaniolă
MIOARA ANGHELUȚĂ

Nota autorului

Trebuie să le mulțumesc pentru ajutor lui Juan Francisco Campo, Mariei Deanta, lui Jaume Escudé, Jordi Gracia, Miguel Ángel Hernández, Carlos Sobrino, Cintei Roldán și lui David Trueba. De asemenea, le mulțumesc șefilor de la Mossos d'Esquadra din Terra Alta, fără de care această carte nu ar fi putut fi scrisă, pentru că mi-au deschis larg porțile secției de poliție și s-au pus la dispoziția mea; și în mod special subinspectorului Antoni Burgès, sergentului Jordi Escolà și agentului Antoni Jiménez, dar mai ales sergentului Jordi López și caporalului Joaquim Rípodas, care, pe lângă faptul că au răspuns cu răbdare tuturor întrebărilor mele, au avut amabilitatea să citească manuscrisul acestei cărți și să facă observații deosebit de utile. Totodată, trebuie să-i mulțumesc lui Antoni Cortés, cel mai bun ambasador posibil al ținutului Terra Alta, care nu suportă să i se aducă mulțumiri.

Cuprins

Cuvânt-înainte	7
PARTEA ÎNTÂI	11
PARTEA A DOUA	163
Nota autorului	332

Melchor încă mai e în birou, arzând de nerăbdare să-și încheie cât mai repede serviciul de noapte, când sună telefonul. Este colegul cu care a fost de serviciu, aflat acum la intrarea în secția de poliție: în *masía*¹ familiei Adell au fost găsiți doi morți.

- Patronii de la Gráficas Adell? întreabă Melchor.
- Chiar ei, răspunde agentul. Știi unde stau?
- Lângă șoseaua Vilalba dels Arcs, nu-i așa?
- Chiar așa.
- E vreunul dintre colegi acolo?
- Ruiz și Mayol. Au dat telefon mai devreme.
- Mă duc și eu.

Până atunci, noaptea fusese la fel de liniștită ca de obicei. După ce a stins luminile și a închis ușa biroului, Melchor coboară scările pustii în timp ce își pune vestonul. La acea oră a dimineții, când în secția de poliție aproape că nu mai e nimeni, tăcerea din jur e atât de compactă, încât îi aduce aminte de vremea când începuse să lucreze acolo, în Terra Alta, pe când era încă dependent de vacarmul orașului, iar liniștea naturii îl ținea treaz, condamându-l la nopți întregi de insomnie, combătute cu somnifere și romane. Gândul acesta îi amintește de o imagine uitată: aceea a omului care fusese cu patru

¹ Casă rurală cu unul sau mai multe etaje, tradițională în Catalonia și Aragon, de obicei izolată de alte locuințe, aflată în mijlocul unui teren cultivabil. (n.tr.)

ani în urmă, când ajunsese la Terra Alta; îi mai amintește și de o realitate: individul acela și el sunt două ființe diametral opuse, pe cât pot fi de opuși un nelegiuit și un păzitor al legii, precum Jean Valjean și domnul Madeleine, personajul dedublat și contradictoriu din *Mizerabilii*, romanul lui preferat.

Își ia din rastelul de la parter pistolul Walther P99 de 9 milimetri și o cutie cu muniție, spunându-și că e mult de când nu a mai citit cartea cu pricina și că, în dimineața aceea, va trebui să se împace cu gândul că nu avea să ia micul dejun cu soția și cu fiica sa.

Ajunge în garaj, urcă într-un Opel Corsa și, în timp ce iese din curtea secției spre locul de joacă din față, îl sună pe sergentul¹ Blai.

– Măi, spanioloiule! Ce ai să-mi spui? mormăie acesta cu glasul înecat de somn. Roagă-te să fie ceva important, că, dacă nu, te spânzur de coaie!

– Au fost găsite două cadavre în *masía* familiei Adell.

– Adell? Care Adell?

– Patronii de la Gráficas Adell.

– Hai, nu zău?!

– Pe bune! A sunat o patrulă mai înainte. Ruiz și Mayol sunt deja acolo. Eu sunt pe drum.

Dezmeticindu-se brusc, sergentul Blai începe să-i dea instrucțiuni.

– Nu-mi spune ce trebuie să fac, îl întrerupe Melchor. Un singur lucru spune-mi: sun echipa de criminalistică și pe Salom?

– Nu, de telefoane mă ocup eu, răspunde Blai. Trebuie anunțată toată suflarea. Tu ai grijă să rămână totul intact la locul crimei și să pui banda de delimitare la intrarea pe proprietate...

– Nicio grijă, domnule sergent, îl întrerupe din nou Melchor. În cinci minute am ajuns.

– Ajung și eu în jumătate de oră, îi spune Blai.

Apoi mormăie printre dinți, ca pentru sine:

– Familia Adell, 'tu-i grijania mă-sii... O să iasă tărăboi mare.

Fără să mai pornească sirena sau să fixeze girofarul pe capota Opelului Corsa, Melchor gonește pe străzile din Gandesa, la fel de pustii la ceasul acela precum scările și coridoarele secției de poliție. Dar numai în aparență: din când în când se intersectează cu un biciclist îmbrăcat ca un biciclist, cu un alergător în costum de alergat, cu o mașină despre care nu știe dacă se întoarce după o lungă noapte de sâmbătă sau e pe cale să înceapă o lungă duminică. În Terra Alta se crapă de ziuă. Un cer ca de cenușă anunță o dimineață fără soare. În dreptul hotelului Piqué, Melchor virează la stânga și iese din Gandesa pe șoseaua Vilalba dels Arcs. Apasă pe accelerație și, peste câteva minute, o ia pe un drum neasfaltat care, după o sută de metri, ajunge în fața unei *masía* înconjurate de un zid înalt de piatră, cu o coamă de cioburi de sticlă, acoperit aproape în întregime de iederă. În fața porții largi, masive, din metal maroniu, lăsată întredeschisă, este parcată o mașină de poliție cu girofarul albastru pâlپând în lumina zorilor. Lângă ea se află Ruiz, părând că vrea să consoleze o matroană cu trăsături sud-americane, care plânge pe o bancă lipită de zid.

Melchor coboară din mașină și îl întreabă pe Ruiz ce s-a întâmplat.

– Nu știu, răspunde agentul, arătând spre femeie. Doamna este bucatăreasa casei. Ea ne-a anunțat. Spune că înăuntru sunt doi morți.

Femeia tremură din tot trupul și, cu fața scăldată în lacrimi, suspină frământându-și mâinile în poală. Melchor încearcă să o liniștească și îi pune aceeași întrebare ca lui Ruiz, dar, drept răspuns, primește doar o privire îngrozită și un bolborosit ininteligibil.

– Mayol unde e? întreabă Melchor.

– Înăuntru, răspunde Ruiz.

Melchor îi cere colegului să pună banda de delimitare și să rămână acolo, ca să se ocupe de femeie și să-i aștepte pe ceilalți. Apoi

¹ Al treilea grad în ordine ascendentă în poliția autonomă catalană Mossos d'Esquadra. (n.tr.)

trece de poarta supravegheată de două camere cu circuit închis și pășește hotărât pe o cărare ce duce spre o grădină foarte îngrijită – cu tufe de mure, cireși, sălcii și trandafiri, margarete, degețel roșu, bujori, crini, mușcate, violete și tufe de iasomie, înconjurate de gazon –, până când, după un colț, se ivește fațada vechii clădiri cu trei etaje, vizibilă din intersecție, cu o ușă mare din lemn, balcoane din fier forjat și o mansardă ale cărei ferestre sunt unite de o cornișă cu ornamente din ghips. Mayol stă sprijinit de tocul ușii, cu picioarele ușor îndoite, ținând pistolul cu amândouă mâinile. Albastrul închis al uniformei se profilează pe fațada de un ocruciu întunecat. Îl vede și pare că îi face semn să se apropie.

Melchor își scoate pistolul din toc când recunoaște urma barocă a unor cauciucuri în praful cărării, care se lărgeste sub formă de esplanadă în fața ușii întredeschise.

– Ai intrat? îl întreabă pe Mayol, sprijinindu-se la rândul lui de celălalt toc.

– Nu, răspunde Mayol.

– E cineva înăuntru?

– Nu știu.

Melchor observă că încuietoarea nu fusese forțată. Apoi se uită la Mayol: e lac de sudoare, iar în privire i se citește frica.

– Treci în spatele meu, îi spune.

Melchor dă cu piciorul în ușă și intră în *masia*. Luându-și toate precauțiile, urmat de Mayol, cercetează parterul cufundat în penumbră: un hol cu un cuier, un cufăr, niște rafturi cu cărți și niște fotolii, un lift, o baie, două dormitoare cu dulapuri de haine, paturi intacte și chiuvete de ceramică, o colecție de vinuri alese cu grijă. Apoi urcă la primul etaj pe o scară de piatră care dă spre un salon spațios, iluminat doar de o lustră care atârna din tavan. Pentru câteva secunde bune, ceea ce vede îi induce o senzație acută de ireal, din care îl trezește geamătul agonizant al lui Mayol, care vomită pe covor.

– Dumnezeu! îngaimă agentul pe când încă mai scuipă un amestec respingător, compus din fiere și resturi de mâncare. Ce s-a întâmplat aici?

Pentru Melchor e prima scenă a unei crime pe care o inspectează de când a ajuns în Terra Alta, dar, deși a mai văzut multe altele înainte, nu-și amintește să mai fi întâlnit nimic asemănător.

Două mormane însângerate de carne roșu-violacee stau față în față, pe un fotoliu și pe o canapea îmbibate cu un lichid gros, alcătuit din sânge, viscere, cartilagii și piele, care a împrășcat nu numai pereții și podeaua, ci până și hota șemineului. În aer plutește un miros greu de sânge și de carne torturată, la care se adaugă senzația stranie că cei patru pereți ar fi rămas impregnați de urletele cumplite la care fuseseră martori. Dar poate ceea ce îl tulbură cel mai mult pe Melchor e senzația că în atmosfera încăperii percepe un iz de exultare sau de euforie sau altceva, cu neputință de descris, iar dacă ar fi găsit totuși cuvinte, ar fi definit-o drept reminiscența festivă a unui festival macabru, a unui ritual nebunesc, a unui sacrificiu uman săvârșit cu o plăcere sadică.

Fascinat, Melchor înaintează spre cele două grămezi oripilante, încercând să nu calce pe probe (pe jos sunt două fâșii de pânză destrămate și îmbibate de sânge, care, fără îndoială, fuseseră folosite drept căluș), iar când ajunge în dreptul canapelei își dă seama, dintr-o privire, că cele două mormane sângerânde sunt cadavrele unui bărbat și al unei femei, torturați și mutilați cu meticulozitate. Aveau ochii scoși, unghiile, dinții și urechile smulse, mameloanele tăiate, pânțele despicate, măruntaiele scoase și împrăștiate de jur împrejur. În rest, i-a fost de ajuns să le vadă părul de un alb cenușiu și pielea flască a membrilor (sau a ceea ce mai rămăsese din ele) pentru a-și da seama că era vorba de doi bătrâni.

Melchor simte că ar putea să contemple acel spectacol ceasuri întregi, la lumina palidă a lustrei care spânzură din tavan.

– E familia Adell? întreabă el.

Se apropie și Mayol, aflat la câțiva metri distanță, iar Melchor îi pune și lui aceeași întrebare.

– Cred că da, răspunde agentul.

Melchor i-a văzut de câteva ori pe cei doi Adell în reviste și în alte publicații locale, dar niciodată în persoană, încât îi este cu neputință să îi recunoască în mormanele acelea de carne.

– Rămâi aici și ai grijă ca nimeni să nu se atingă de nimic, îi spune lui Mayol. Sergentul Blai trebuie să sosească dintr-o clipă în alta. Mă duc să arunc o privire.

Masia este enormă, cu o mulțime de camere, după toate apartențele, iar lui Melchor i se pare desprinsă dintr-un reportaj al unei reviste de arhitectură, cu vechea structură restaurată, iar restul clădirii modernizat. Într-o mică încăpere, poate o fostă cămară, aflată între primul și al doilea etaj, Melchor găsește un panou de control cu mai multe monitoare stinse; este camera de supraveghere și toate alarmele sunt oprite.

Urcă la etajul al doilea și intră într-o sală mare, pătrată, cu șase uși, dintre care două sunt larg deschise. Prima dă spre un dormitor matrimonial în care domnește același haos ca după un jaf: cearșafurile, pernele, saltelele și cuverturile smulse de pe pat zac motolite și învălmășite într-un colț. Scaunele și fotoliile din încăpere sunt răsturnate, noptierele, șifonierele și comodele au fost scotocite, golite și lucrurile au fost aruncate pe jos, laolaltă cu așternuturi, îmbrăcăminte și lenjerie intimă, bucăți de plastic, metal și sticlă, care, din câte își dă seama Melchor după ce le examinează, sunt rămășițele unor telefoane mobile distruse și fără cartele SIM. Un crucifix din lemn și sîdef, lucrat cu măiestrie, o pictură în ulei reprezentând Inima Sfântă a lui Iisus și mai multe fotografii de familie au fost smulse de pe pereți și aruncate pe pardoseala frumos decorată, laolaltă cu flacoane de medicamente, creme, unguente, pantofi, papuci, reviste, ziare, documente imprimare, cioburi de cești și pahare, cutiuțe metalice goale. Melchor deduce că este dormitorul

bătrânilor și, în timp ce observă dezordinea din jur, se întreabă dacă asasinii sunt niște hoți oarecare și dacă au găsit ceea ce căutau; sau poate nu.

Apoi se îndreaptă spre cealaltă cameră cu ușile deschise și descoperă un alt cadavru, al unei femei osoase, cu părul de culoarea palului și pielea foarte albă, întins pe jos, lângă patul răvășit, cu spatele sprijinit de un paravan și capul lăsat într-o parte. Moarta poartă o cămașă de noapte crem și un halat albastru și are ochii larg deschiși, de parcă ar fi văzut moartea drept în față, și o gaură de mărimea unei monede de zece centime în frunte. Din ea se prelinsese, spre nas și spre gură, o dâră perpendiculară de sânge, acum uscat. Melchor inspectează celelalte patru încăperi – o cameră de zi și trei dormitoare –, dar nu vede nimic neobișnuit. Apoi urcă la etajul al treilea, unde se află mansarda, începe să o cerceteze și își dă seama de îndată că intrușii nu au ajuns până acolo și, când vede pe fereastră că sunt deja cinci mașini parcate în fața clădirii, se hotărăște să coboare.

Când ajunge la primul etaj, îi găsește pe sergentul Blai și pe caporalul¹ Salom contemplând cadavrele celor doi bătrâni. Trei colegi criminaliști aflați în spatele lor își pregătesc cu grijă instrumentarul de lucru. Când îl vede, Blai îl întreabă:

– Mai e vreun mort?

Sergentul a împlinit patruzeci și cinci de ani, dar pare mai tânăr. Poartă niște blugi strânsi pe picior și un tricou cu dungii, care i se mulează pe bicepsii și pe pectorali, iar sub țeasta cheală, ochii albaștri, direcți și limpezi, privesc masacrul cu un amestec de nedumerire și scârbă.

– Da, o femeie. A fost ucisă cu o singură împușcătură, dar nu a fost torturată.

¹ Al doilea grad în ordine ascendentă în poliția autonomă catalană Mossos d'Esquadra. (n.tr.)

– Trebuie că e menajera româncă, e de părere Blai. Bucătăreasa spune că dormea cu ei.

– Camera bătrânilor e întoarsă pe dos, continuă Melchor. Bine, cred că e camera lor. Pe jos sunt resturi de telefoane mobile, cei care au fost aici au avut grijă să le distrugă. Ați văzut urmele de cauciucuri din grădină?

Sergentul Blai încuviințează fără să-și ia ochii de la cei doi Adell.

– E singurul lucru care mă surprinde, spune Melchor. În rest, totul dovedește că e vorba de niște profesioniști.

– Sau de niște psihopați, sugerează Blai. Poate chiar de niște posedăți. Cui altcuiva i-ar mai putea trece prin cap așa ceva?

– A fost primul lucru la care m-am gândit când am intrat, recunoaște Melchor. La un ritual. Dar acum nu mai cred asta.

– De ce? întreabă Blai.

Melchor ridică din umeri.

– Ușa nu a fost forțată. Camerele de luat vederi și alarmele au fost deconectate. Telefoanele mobile au fost distruse, iar cartelele SIM au fost luate ca să nu vedem apelurile bătrânilor. Iar pe aceștia i-au torturat pe îndelete. E treabă de experți. Poate fi vorba de un jaf, poate au luat bijuteriile și banii, chiar dacă nu am văzut niciun seif. Dar care e legătura dintre măcelul ăsta și un jaf? Poate căutau ceva anume și de aceea au recurs la tortură.

– Poate, spune sergentul Blai. Oricum, fie că sunt profesioniști sau nu, asta nu înseamnă că n-ar putea fi și psihopați. Sau că n-ar putea fi vorba de un ritual. Tu ce părere ai, Salom?

Caporalul Salom pare hipnotizat de cadavrele celor doi bătrâni, de parcă nu-i vine să-și creadă ochilor. Șocul imaginii i-a risipit obișnuitul aer liniștit: e palid, răvășit și are respirația găfâită. Un tremur ușor îi contractă buza superioară. Are o barbă deasă, câteva kilograme în plus și niște ochelari demodați, ceea ce îl face să pară mai în vârstă decât Blai, chiar dacă e cu numai doi ani mai mare.

– La drept vorbind, nici eu nu aș spune că e treabă de profesioniști, răspunde acesta. Poate că ai dreptate, ar putea fi niște smintiți.

– Îi cunoșteați? întreabă Blai.

– Pe cine? Pe bătrâni? răspunde la rândul său Salom, arătând vag spre trupurile hăcuite. Sigur că da. Fiica și ginerele lor sunt prieteni cu mine. Îi știu de-o viață. Și soția ta îi cunoaște, adaugă el, adresându-se lui Melchor.

Urmează un moment de tăcere, timp în care Salom reușește, în cele din urmă, să-și controleze tremurul buzei. Sergentul Blai oftează resemnat, după care anunță:

– Ei bine, am să sun la Tortosa. Noi nu ne putem ocupa singuri de asta.

În timp ce sergentul vorbește cu Unitatea de Investigație Teritorială din Tortosa, Melchor și Salom mai rămân o vreme să contemple carnajul.

– Știi la ce mă gândesc? spune Melchor.

Salom își revine încetul cu încetul. Sau cel puțin așa pare.

– La ce?

– La ce mi-ai spus în ziua când am ajuns aici.

– Și ce ți-am spus?

– Că în Terra Alta niciodată nu se întâmplă nimic.

Melchor tocmai află de la cei doi colegi de la criminalistică faptul că toate alarmele și camerele de securitate nu funcționau de o zi și jumătate, pentru că fuseseră deconectate vineri-noapte, la zece și patruzeci și cinci de minute, când pe ușa de la vechea cămară, transformată în punct de securitate, își vâră capul un agent:

– A venit subinspectorul¹ Gomà, din Tortosa, îl anunță pe Melchor. Barrera și Blai au spus să cobori.

Este ora nouă dimineața, iar în *masía* familiei Adell se află întreaga Unitate de Investigație din Terra Alta, condusă de

¹ Al patrulea grad în ordine ascendentă în poliția autonomă catalană Mossos d'Esquadra. (n.tr.)